

Τραπεζικά Θέματα

από τη δραστηριότητα της ΕΕΤ

Επιμέλεια:
Χριστίνα Λιβαδά
Κωνσταντίνος Τασάκος
Άλκης Αγγελακόπουλος

Λειτουργία και εποπτεία τραπεζών
Λειτουργία και εποπτεία κεφαλαιαγορών
Θέματα προστασίας καταναλωτή

Εφαρμογή στις ΗΠΑ του Νέου Συμφώνου για την Κεφαλαιακή Επάρκεια της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία

Στις αρχές του Απριλίου 2006, οι ΗΠΑ έθεσαν σε διαβούλευση προσχέδιο νόμου για την εφαρμογή του νέου Συμφώνου για την Κεφαλαιακή Επάρκεια στις αμερικανικές τράπεζες. Το εν λόγω κείμενο, η τελική έκδοση του οποίου αναμένεται το Σεπτέμβριο του τρέχοντος έτους, αφορά την εφαρμογή αποκλειστικά και μόνο των εξελιγμένων μεθόδων για τον πιστωτικό και λειτουργικό κίνδυνο (IRB και AMA, αντίστοιχα) και μόνο από τις μεγάλες και διεθνώς δραστηριοποιούμενες αμερικανικές τράπεζες, ενώ η εφαρμογή του προβλέπεται να ξεκινήσει από την 1.1.2009. Σημειώνεται ότι στην ΕΕ αντίστοιχα, η έναρξη εφαρμογής του νέου πλαισίου προβλέπεται για την 1.1.2007 και η δυνατότητα εφαρμογής των εξελιγμένων μεθόδων από την 1.1.2008.

Η διαφοροποιημένη εφαρμογή του νέου πλαισίου στις ΗΠΑ και την ΕΕ αναμένεται να δημιουργήσει πληθώρα ζητημάτων στα πιστωτικά ιδρύματα που δραστηριοποιούνται τόσο σε κράτη-μέλη της ΕΕ όσο και στις ΗΠΑ (ενδεικτικά, εποπτική αναγνώριση εξελιγμένων μεθόδων, παράλληλος υπολογισμός). Επιπλέον, σύμφωνα με το υπό εκπόνηση νομοθετικό πλαίσιο των ΗΠΑ, κατά τη διάρκεια της περιόδου 2009-2011, προκειμένου να είναι δυνατόν να εντοπιστεί τυχόν μείωση των κεφαλαιακών απαιτήσεων συγκριτικά με το ισχύον πλαίσιο, θα πρέπει τα πιστωτικά ιδρύματα να υπολογίζουν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις τους και με τα δύο πλαίσια, γεγονός το οποίο συνεπάγεται πρόσθετο διοικητικό κόστος.

Ειδικά ζητήματα δημιουργούνται επίσης από τις εννοιολογικές διαφοροποιήσεις που υπάρχουν στο ευρωπαϊκό και το αμερικανικό νομοθετικό πλαίσιο σε ό,τι αφορά τον ορισμό της «αθέτησης υποχρεώσεων αντισυμβαλλόμενου» (PD) και της παραμέτρου «ζημία ως ποσοστό του χρηματοδοτικού ανοίγματος σε περίπτωση αθέτησης της υποχρέωσης» (LGD) κατά την εποπτική αναγνώριση της Μεθόδου Εσωτερικών Διαβαθμίσεων.

Προκειμένου να συζητηθούν και αντιμετωπιστούν τα προβλήματα που συνεπάγεται η διαφοροποιημένη εφαρμογή στις ΗΠΑ και την ΕΕ, η Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ομοσπονδία προτίθεται να συναντηθεί με εκπροσώπους των αμερικανικών εποπτικών αρχών, καθώς επίσης και με την ομάδα εφαρμογής του Συμφώνου (Accord Implementation Group) της Επιτροπής της Βασιλείας.

Έκδοση της Οδηγίας 2006/48/EK αναφορικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων και της Οδηγίας 2006/49/EK για την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων των επιχειρήσεων επενδύσεων και των πιστωτικών ιδρυμάτων

Στις 30 Ιουνίου 2006 δημοσιεύτηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων οι Οδηγίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2006/48/EK σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων και 2006/49/EK για την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων των επιχειρήσεων επενδύσεων και των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Με τις εν λόγω Οδηγίες αφενός μεν ενσωματώνεται στο ευρωπαϊκό τραπεζικό δίκαιο το νέο Σύμφωνο της Επιτροπής της Βασιλείας για την κεφαλαιακή επάρκεια και αφετέρου κωδικοποιείται το περιεχόμενο των Οδηγιών 2000/12/EK και 93/6/ΕΟΚ, το οποίο είχε τροποποιηθεί σε σημαντική έκταση κατά το παρελθόν.

Ειδικότερα, οι σημαντικότερες τροποποιήσεις σε σχέση με το ισχύον καθεστώς της Οδηγίας 2000/12/EK αφορούν τον Τίτλο V της Οδηγίας 2006/48/EK για τις αρχές και τα τεχνικά μέσα της προληπτικής εποπτείας και δημοσιοποίησης, ο οποίος σε συνδυασμό με την Οδηγία 2006/49/EK αποτελεί το κοινοτικό δίκαιο για την κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων επενδύσεων που θα ενσωματωθεί στις εθνικές νομοθεσίες των κρατών-μελών. Ειδικά σε ό,τι αφορά τα τεχνικά μέσα προληπτικής εποπτείας, στον τίτλο V της Οδηγίας 2006/48/EK περιέχονται διατάξεις αναφορικά με τα ίδια κεφάλαια, τις προβλέψεις για κινδύνους, τις ελάχιστες απαιτήσεις ιδίων κεφαλαίων για τον πιστωτικό και το λειτουργικό κίνδυνο, τα μεγάλα χρηματοδοτικά ανοίγματα, και την ειδική συμμετοχή ενός πιστωτικού φορέα.

Και στις δύο Οδηγίες εφαρμόζεται η αρχή της αναλογικότητας, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη την ποικιλομορφία των πιστωτικών ιδρυμάτων από άποψη μεγέθους, κλίμακας εργασιών και εύρους δραστηριοτήτων. Στο πλαίσιο αυτό, παρέχεται στα πιστωτικά ιδρύματα η δυνατότητα επιλογής μεταξύ τριών διαφορετικών μεθοδολογιών διαβαθμισμένης πολυπλοκότητας για τον υπολογισμό κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού και λειτουργικού κινδύνου.

Με τις εν λόγω Οδηγίες επιδιώκεται σε ό,τι αφορά την κεφαλαιακή επάρκεια η διασφάλιση ότι τα ίδια κεφάλαια των πιστωτικών ιδρυμάτων θα αντιστοιχούν με μεγαλύτερη ακρίβεια στους πραγματικούς κινδύνους στους οποίους εκτίθενται κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων τους, επιτυγχάνοντας με αυτό τον τρόπο την ενδυνάμωση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας και την πιο αποδοτική κατανομή των ιδίων κεφαλαίων και προσφέροντας σαφή κίνητρα στα πιστωτικά ιδρύματα για την αναβάθμιση των τεχνικών εκτίμησης και διαχείρισης κινδύνων.

Η προθεσμία ενσωμάτωσης των δύο Οδηγιών στις εθνικές νομοθεσίες των κρατών μελών έχει οριστεί για τις 31 Δεκεμβρίου 2006, με έναρξη εφαρμογής την 1.1.2007. Σημειώνεται ωστόσο, ότι η έναρξη εφαρμογής των διατάξεων που άπτονται των εξελεγμένων μεθόδων για τον πιστωτικό και λειτουργικό κίνδυνο έχει οριστεί για την 1η Ιανουαρίου 2008.

Πίνακας αντιστοίχισης Νέου Συμφώνου της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία και των Οδηγιών 2006/48/ΕΚ και 2006/49/ΕΚ	
Νέο πλαίσιο κεφαλαιακής επάρκειας (Basel II)	
Επιτροπή της Βασιλείας	Ευρωπαϊκή Ένωση
<ul style="list-style-type: none"> ■ <i>International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: A Revised Framework</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ■ <i>Οδηγία 2006/48/ΕΚ σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων και</i> ■ <i>Οδηγία 2006/49/ΕΚ για την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων των επιχειρήσεων επενδύσεων και των πιστωτικών ιδρυμάτων (αναδιατύπωση)</i>
Πυλώνας 1	Οδηγία 2006/48/ΕΚ Τίτλος V, Κεφάλαιο 2 και Παραρτήματα III-X Οδηγία 2006/49/ΕΚ, Τμήματα 5-6 και Παραρτήματα I-IV
Πυλώνας 2	Οδηγία 2006/48/ΕΚ, Τίτλος V, Κεφάλαιο 3 και Παράρτημα XI
Πυλώνας 3	Οδηγία 2006/48/ΕΚ, Τίτλος V, Κεφάλαιο 5 και Παράρτημα XII

Εποπτική αναγνώριση της μεθόδου εσωτερικών διαβαθμίσεων για τον πιστωτικό κίνδυνο (IRB) και της εξελιγμένης μεθόδου για το λειτουργικό κίνδυνο (AMA)

Η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας δημοσίευσε στις 4 Απριλίου 2006, το τελικό κείμενο «Κατευθυντήριων Γραμμών για την Εποπτική Αναγνώριση της Μεθόδου Εσωτερικών Διαβαθμίσεων για τον Πιστωτικό Κίνδυνο (IRB) και της Εξελιγμένης Μεθόδου για το Λειτουργικό Κίνδυνο (AMA)».

Όσον αφορά τη μέθοδο εσωτερικών διαβαθμίσεων για τον πιστωτικό κίνδυνο (IRB), το κείμενο περιέχει κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με θέματα που άπτονται της διαδικασίας υποβολής της αίτησης και του χρονοδιαγράμματος για την πιστοποίηση της Μεθόδου Εσωτερικών Διαβαθμίσεων, το πλαίσιο συνεργασίας των εποπτικών αρχών κατά την πιστοποίηση στις περιπτώσεις πιστωτικών ιδρυμάτων που δραστηριοποιούνται σε περισσότερες χώρες, καθώς επίσης και επιμέρους πτυχές της διαδικασίας πιστοποίησης (παράλληλη χρήση και σταδιακή εφαρμογή), το κριτήριο πραγματικής χρήσης (use test) και την ποσοτική και ποιοτική επικύρωση της μεθόδου εσωτερικών διαβαθμίσεων. Τέλος, το κείμενο περιέχει κατευθυντήριες γραμμές και για θέματα εσωτερικού ελέγχου με έμφαση στην εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας και την αρχή «συμμόρφωση ή αιτιολόγηση» (comply or explain).

Αναφορικά με το λειτουργικό κίνδυνο, οι κατευθυντήριες γραμμές περιλαμβάνουν ρυθμίσεις σχετικά με τις ελάχιστες προϋποθέσεις οι οποίες πρέπει να πληρούνται προκειμένου να επιτραπεί η υιοθέτηση από τα πιστωτικά ιδρύματα των διαφορετικών μεθοδολογιών υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων, με έμφαση στη διαδικασία πιστοποίησης της εξελιγμένης μεθόδου, καθώς επίσης και τη δυνατότητα παράλληλης χρήσης των διαφορετικών μεθοδολογιών.

Προσομοίωση καταστάσεων κρίσης (stress testing)

Στις 9 Ιουνίου 2006 η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας δημοσίευσε κείμενο διαβούλευσης αναφορικά με την προσομοίωση καταστάσεων κρίσης (stress testing) στα πλαίσια του 2ου Πυλώνα του νέου πλαισίου κεφαλαιακής επάρκειας.

Το κείμενο διαβούλευσης διακρίνεται σε τρεις ενότητες. Στην πρώτη ενότητα οριοθετείται η έννοια της προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης (stress testing) με έμφαση στις υποχρεώσεις που απορρέουν από το δεύτερο πυλώνα του νέου πλαισίου κεφαλαιακής επάρκειας. Στη δεύτερη ενότητα καταγράφονται οι βασικές κατευθυντήριες γραμμές βέλτιστης πρακτικής αναφορικά με τη μεθοδολογία της προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης. Τέλος, στην τρίτη ενότητα παρουσιάζονται οι διαφορετικές μεθοδολογίες προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης ανά κίνδυνο (πιστωτικός κίνδυνος, κίνδυνος αγοράς και κίνδυνος ρευστότητας).

Ορθές πρακτικές προσδιορισμού και αποτίμησης του πιστωτικού κινδύνου

Με δεδομένη την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και λαμβάνοντας υπόψη την επικείμενη εφαρμογή της Μεθόδου Εσωτερικών Διαβαθμίσεων, το ζήτημα της διάδρασης των αναμενόμενων και μη αναμενόμενων ζημιών του πιστωτικού κινδύνου έχει απασχολήσει έντονα τις εποπτικές αρχές.

Σε αυτό το πλαίσιο, τον Ιούνιο του 2006, η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπεία, δημοσίευσε, σε συνέχεια σχετικής διαβούλευσης, το τελικό κείμενο κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις «Ορθές πρακτικές προσδιορισμού και αποτίμησης του πιστωτικού κινδύνου» (Sound credit risk assessment and valuation for loans).

Στο εν λόγω κείμενο, το οποίο καταργεί το κείμενο του Ιουλίου του 1999 με τίτλο “Sound practices for loan accounting and disclosure”, καταγράφονται βέλτιστες πρακτικές αναφορικά με τον προσδιορισμό και την αποτίμηση του πιστωτικού κινδύνου στα δανειακά προϊόντα, καθώς επίσης και το βέλτιστο σχηματισμό προβλέψεων έναντι επισφαλών απαιτήσεων, ανεξάρτητα από το λογιστικό πλαίσιο το οποίο εφαρμόζεται.

Όμιλοι Ετερογενών Χρηματοπιστωτικών Δραστηριοτήτων: Σύγκλιση του ρυθμιστικού πλαισίου και των πρακτικών της αγοράς στα θέματα διαχείρισης κινδύνων

Το Κοινό Φόρουμ για τους Ομίλους Ετερογενών Χρηματοπιστωτικών Δραστηριοτήτων το οποίο συστάθηκε το 1996 και έχει ως έργο του τη διαμόρφωση βέλτιστων διεθνών πρακτικών σχετικά με τη συμπληρωματική εποπεία των ομίλων ετερογενών χρηματοπιστωτικών δραστηριοτήτων, δημοσίευσε το Μάιο του 2006, δύο μελέτες σχετικά με τη σύγκλιση του ρυθμιστικού πλαισίου και των πρακτικών της αγοράς στα θέματα διαχείρισης κινδύνων όσον αφορά τους εν λόγω ομίλους.

Στο πρώτο κείμενο αναφορικά με τις διαφορές στο ρυθμιστικό πλαίσιο και τις αγορές (Regulatory and market differences: issues and observations), καταγράφεται η σταδιακή σύγκλιση των πρακτικών διαχείρισης κινδύνων στις επιμέρους χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις που συγκροτούν έναν όμιλο ετερογενών χρηματοπιστωτικών δραστηριοτήτων με έμφαση στους τομείς στους οποίους το διαφοροποιημένο ρυθμιστικό πλαίσιο επιτάσσει την άσκηση συμπληρωματικής εποπείας (συγκέντρωση κινδύνων και εντός ομίλου συναλλαγές).

Στη μελέτη αναφορικά με τη διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας στους ομίλους αυτούς (The management of liquidity risk in financial groups), καταγράφονται οι βέλτιστες πρακτικές διαχείρισης του εν λόγω κινδύνου.

Ενσωμάτωση των Οδηγιών 2006/48/ΕΚ και 2006/49/ΕΚ

Περί τα τέλη Μαΐου 2006 συγκροτήθηκε σε συνέχεια της Απόφασης 22479/Β 838/2006 του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, νομοπαρασκευαστική επιτροπή με έργο την ενσωμάτωση στο ελληνικό δίκαιο των Οδηγιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2006/48/ΕΚ σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων και 2006/49/ΕΚ για την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων των επιχειρήσεων επενδύσεων και των πιστωτικών ιδρυμάτων. Πρόεδρος της επιτροπής ορίστηκε ο Διευθυντής της Διεύθυνσης Εποπτείας της Τράπεζας της Ελλάδος, κ. Παναγιώτης Κυριακόπουλος. Ως μέλη της επιτροπής συμμετέχουν ο Αντιπρόεδρος της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, κ. Αναστάσης Γαβριηλίδης, ο Γενικός Γραμματέας της ΕΕΤ, κ. Χρήστος Γκόρτσος, καθώς επίσης και εκπρόσωποι του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, της ΕΕΤ και του ΣΜΕΧΑ.

Οι εργασίες της επιτροπής έχουν ήδη ξεκινήσει με στόχο την περάτωσή τους μέχρι τα τέλη του 2006. Λόγω του μεγάλου όγκου των υπό ενσωμάτωση Οδηγιών, αλλά και του ιδιαίτερα τεχνικού χαρακτήρα τους, καθώς μέσω αυτών ενσωματώνεται στο ευρωπαϊκό δίκαιο το νέο Σύμφωνο της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία αναφορικά με την κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων επενδύσεων, ενώ ταυτόχρονα κωδικοποιούνται οι αλλαγές που έχουν επέλθει στις σχετικές Οδηγίες στο διάστημα που μεσολάβησε από την έκδοσή τους, το σχέδιο νόμου που θα εκπονηθεί από τη νομοπαρασκευαστική επιτροπή θα περιέχει τις μείζονος σημασίας διατάξεις. Οι διατάξεις τεχνικού χαρακτήρα θα ενσωματωθούν σε Πράξεις του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος και Αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.

Αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων

Στις 26 Ιουνίου 2006 εγκρίθηκαν ομόφωνα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κινητών Αξιών (ESC) τα εκτελεστικά μέτρα επιπέδου 2 της διαδικασίας Lamfalussy, αναφορικά με την Οδηγία 2004/39/EK για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων, τα οποία περιλαμβάνουν μία πρόταση Οδηγίας και ένα σχέδιο Κανονισμού.

Το σχέδιο Οδηγίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής διακρίνεται σε τρία κεφάλαια εκ των οποίων στο πρώτο ρυθμίζονται ζητήματα αναφορικά με το πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας, τους ορισμούς των βασικών εννοιών που περιέχονται σε αυτήν, τους όρους με τους οποίους είναι δυνατό να επιτρέπεται η παροχή πληροφοριών από επιχειρήσεις επενδύσεων με σταθερό μέσο εκτός του εγγράφου και τις πρόσθετες απαιτήσεις που είναι δυνατό να επιβάλλονται σε επιχειρήσεις επενδύσεων σε εξαιρετικές περιπτώσεις για την αντιμετώπιση ειδικών κινδύνων που δεν αντιμετωπίζονται επαρκώς από την Οδηγία.

Το δεύτερο κεφάλαιο της Οδηγίας ρυθμίζει τα ζητήματα αναφορικά με τις οργανωτικές απαιτήσεις που θα πρέπει να τηρούνται από τις επιχειρήσεις επενδύσεων. Το κεφάλαιο αυτό διακρίνεται σε τέσσερα τμήματα, εκ των οποίων με το πρώτο καθιερώνονται οι γενικές οργανωτικές απαιτήσεις που θα πρέπει να εφαρμόζονται και οι υποχρεώσεις που θα πρέπει να τηρούν οι επιχειρήσεις επενδύσεων σε σχέση με την κανονιστική συμμόρφωση, τη διαχείριση κινδύνων, τον εσωτερικό έλεγχο και την αντιμετώπιση καταγγελιών. Επίσης, ρυθμίζονται θέματα ευθύνης των ανώτερων διευθυντικών στελεχών και προσδιορίζεται η έννοια των προσωπικών συναλλαγών σε χρηματοπιστωτικά μέσα. Το δεύτερο τμήμα περιέχει ρυθμίσεις αναφορικά με τις προϋποθέσεις που θα πρέπει να πληρούνται σε περίπτωση ανάθεσης επιχειρησιακών λειτουργιών σε τρίτα πρόσωπα εκτός της επιχείρησης επενδύσεων, το τρίτο τμήμα καθιερώνει υποχρεώσεις για τη φύλαξη των περιουσιακών στοιχείων των πελατών και το τέταρτο τμήμα καθορίζει τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνουν οι επιχειρήσεις επενδύσεων για την αντιμετώπιση των συγκρούσεων συμφερόντων.

Τέλος, το τρίτο κεφάλαιο της Οδηγίας ρυθμίζει τους όρους λειτουργίας των επιχειρήσεων επενδύσεων αναφορικά με:

- τις αντιπαροχές που είναι δυνατό να δέχονται από τους πελάτες τους,
- την πληροφόρηση που πρέπει να παρέχουν στους πελάτες ή δυνητικούς πελάτες τους για τα επιμέρους ζητήματα που ρυθμίζονται από την Οδηγία 2004/39/EK,
- την αξιολόγηση της καταλληλότητας των πελατών ή δυνητικών πελατών τους,
- τις γνωστοποιήσεις που πρέπει να γίνονται στους πελάτες,
- τα κριτήρια που ισχύουν για τη βέλτιστη εκτέλεση εντολών,
- τις προϋποθέσεις που πρέπει να διέπουν την εκτέλεση εντολών εν γένει,
- τους επιλέξιμους αντισυμβαλλόμενους, και
- τη διατήρηση αρχείων.

Το σχέδιο Κανονισμού αφορά τις υποχρεώσεις τήρησης αρχείων για τις επιχειρήσεις επενδύσεων, τη γνωστοποίηση συναλλαγών, τη διαφάνεια της αγοράς και την εισαγωγή χρηματοπιστωτικών μέσων προς διαπραγμάτευση.

Ειδικότερα, ο Κανονισμός αποτελείται από επτά κεφάλαια και δύο παραρτήματα, εκ των οποίων το πρώτο κεφάλαιο περιέχει ορισμούς για τις ανάγκες εφαρμογής του Κανονισμού και διευκρινίσεις για ορισμένες κατηγορίες συναλλαγών και τις αναφορές σε ημέρες διαπραγμάτευσης και σε συναλλαγές. Το δεύτερο κεφάλαιο περιέχει ρυθμίσεις αναφορικά με την τήρηση αρχείων εντολών πελατών και αποφάσεων διαπραγμάτευσης και την καταχώρηση των συναλλαγών σε αρχείο. Στο τρίτο κεφάλαιο ρυθμίζονται οι υποχρεώσεις σχετικά με τη γνωστοποίηση συναλλαγών και, ειδικότερα, ο τρόπος προσδιορισμού της σημαντικότερης αγοράς σε σχέση με τη ρευστότητά της, οι δίαυλοι γνωστοποίησης των συναλλαγών σε χρηματοπιστωτικά μέσα, το περιεχόμενο της γνωστοποίησης συναλλαγών και την ανταλλαγή πληροφοριών. Το τέταρτο κεφάλαιο ρυθμίζει τα ζητήματα της διαφάνειας της αγοράς και, ειδικότερα, περιέχει διατάξεις για τις υποχρεώσεις διαφάνειας πριν τη διαπραγμάτευση για ρυθμιζόμενες αγορές, πολυμερείς μηχανισμούς διαπραγμάτευσης και συστηματικούς εσωτερικοποιητές, τις υποχρεώσεις διαφάνειας μετά τη διαπραγμάτευση για ρυθμιζόμενες αγορές, πολυμερείς μηχανισμούς διαπραγμάτευσης και επιχειρήσεις επενδύσεων και κοινές διατάξεις και για τα δύο στάδια (πριν και μετά τη διαπραγμάτευση). Τέλος, το πέμπτο κεφάλαιο περιέχει διατάξεις αναφορικά με την εισαγωγή κινητών αξιών, μεριδίων οργανισμών συλλογικών επενδύσεων και παραγώγων προς διαπραγμάτευση, ενώ το έκτο κεφάλαιο ρυθμίζει ειδικά τα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα. Το έβδομο κεφάλαιο περιέχει ορισμένες τελικές διατάξεις αναφορικά με τη διαδικασία επανεξέτασης ορισμένων από τις διατάξεις του Κανονισμού και την έναρξη ισχύος του.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναμένεται να δώσει την τελική της έγκριση επί των εκτελεστικών μέτρων για την Οδηγία 2004/39 το Σεπτέμβριο του 2006.

Εθνικό επίπεδο

Ενσωμάτωση Οδηγίας 2004/39/ΕΚ για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων

Η ενσωμάτωση της Οδηγίας 2004/39/ΕΚ τελεί υπό επεξεργασία στο πλαίσιο νομοπαρασκευαστικής επιτροπής που έχει ήδη συγκροτηθεί με Απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών με στόχο την εκπόνηση σχεδίου νόμου μέχρι τα τέλη του 2006. Πρόεδρος της επιτροπής είναι ο Αντιπρόεδρος της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, κ. Α. Γαβριηλίδης, ενώ συμμετέχουν επίσης σε αυτή εκπρόσωποι του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, της Τράπεζας της Ελλάδος, της ΕΕΤ και του ΣΜΕΧΑ.

Λόγω του μεγάλου όγκου αλλά και του ιδιαίτερα τεχνικού χαρακτήρα της Οδηγίας και ιδίως των μέτρων του επιπέδου 2 της διαδικασίας Lamfalussy, στο νόμο θα ενσωματωθεί μόνο η Οδηγία 2004/39/ΕΚ, ενώ τα μέτρα του επιπέδου 2, τα οποία, όπως προαναφέρθηκε, περιλαμβάνουν μία Οδηγία και έναν Κανονισμό που πρόκειται να εκδοθούν το Σεπτέμβριο του 2006, θα ενσωματωθούν με Αποφάσεις της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και, όπου συντρέχει περίπτωση, της Τράπεζας της Ελλάδος.

Εξελίξεις σε ζητήματα που αφορούν την ενυπόθηκη πίστη

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο πλαίσιο του διαλόγου που έχει ξεκινήσει αναφορικά με τη λήψη μέτρων για την ενίσχυση της διασυννοριακής παροχής ενυπόθηκης πίστης, συνέστησε στις αρχές του 2006 Ομάδα Εργασίας (Mortgage Industry Consumers Dialogue Group - MICDG) αποτελούμενη από μέλη των Ενώσεων Πιστωτικού Τομέα και μέλη των Ενώσεων Καταναλωτών σε ευρωπαϊκό επίπεδο, με στόχο την επίτευξη συναίνεσης και την υιοθέτηση κοινών αρχών σε επιμέρους ζητήματα τεσσάρων θεματικών που θεωρεί κρίσιμες για την ολοκλήρωση της αγοράς της ενυπόθηκης πίστης. Οι θεματικές αυτές είναι η πληροφόρηση του καταναλωτή, η παροχή συμβουλών, η πρόωρη αποπληρωμή και το Συνολικό Ετήσιο Πραγματικό Επιτόκιο (ΣΕΠΕ) (βλ. επίσης σελ. 2 του παρόντος τεύχους).

Ενόψει των ανωτέρω, το European Banking Industry Committee (EBIC), επιτροπή που εκπροσωπεί το σύνολο του τραπεζικού τομέα σε ευρωπαϊκό επίπεδο εκπόνησε ερωτηματολόγιο, το οποίο συμπληρώθηκε από τις επιμέρους εθνικές ενώσεις τραπεζών με στόχο την προσπάθεια υιοθέτησης μιας κοινής θέσης και στρατηγικής του τραπεζικού συστήματος που θα αποτελέσει τη βάση για τις συζητήσεις της Ομάδας Διαλόγου μεταξύ Ενώσεων Πιστωτικού Τομέα και Ενώσεων Καταναλωτών.

Οι κύριες θέσεις της EET αναφορικά με το ως άνω ερωτηματολόγιο, το οποίο είναι ιδιαίτερα εκτενές, καθώς μέσω αυτού τίθενται όλα τα επιμέρους ζητήματα που ανακύπτουν στις εν λόγω θεματικές, είναι, συνοπτικά, οι ακόλουθες:

Σχετικά με την πρώτη θεματική, δηλαδή την πληροφόρηση που πρέπει να παρέχεται στον καταναλωτή, ένα από τα επιμέρους ζητήματα που τέθηκαν είναι η διαφοροποίηση μεταξύ της παροχής πληροφόρησης και της παροχής συμβουλών. Επί του θέματος αυτού, η EET θεωρεί ότι η πληροφόρηση είναι τυποποιημένη και βασίζεται σε αντικειμενικά κριτήρια, σε αντίθεση με την παροχή συμβουλών, η οποία εξαρτάται, καθορίζεται και διαμορφώνεται από τις ανάγκες του εκάστοτε καταναλωτή, δηλαδή από υποκειμενικά κριτήρια. Σε κάθε περίπτωση, η παροχή συμβουλών αποτελεί ξεχωριστή υπηρεσία που παρέχεται από τα πιστωτικά ιδρύματα, εάν και εφόσον ζητηθεί, και αποτελεί αμειβόμενη υπηρεσία.

Σε ό,τι αφορά το ζήτημα του ακριβούς χρονικού προσδιορισμού κατά τον οποίο πρέπει να παρέχεται στον καταναλωτή η εξατομικευμένη ενημέρωση που προβλέπεται στον Κώδικα για την προσυμβατική ενημέρωση με τη μορφή του ESIS (Standardized Information Sheet), η EET επιβεβαιώνει ότι ο Κώδικας παρέχεται στον καταναλωτή οποιαδήποτε στιγμή, εφόσον ζητηθεί, χωρίς να αποτελεί δεσμευτική προσφορά από την πλευρά του πιστωτικού ιδρύματος. Ο καθορισμός ακριβούς χρονικού σημείου για την παροχή της εξατομικευμένης ενημέρωσης με τη μορφή του τυποποιημένου δελτίου που προβλέπεται στον Κώδικα είναι ωστόσο εξαιρετικά δυσχερές στο βαθμό που οι ανάγκες και τα χαρακτηριστικά των πελατών διαφοροποιούνται σημαντικά ανάλογα με το στάδιο έρευνας αγοράς στο οποίο βρίσκονται, την εξοικεί-

ωση που έχουν με το αντικείμενο και τις ανάγκες που εκφράζουν. Σημαντικό είναι να διασφαλίζεται σε κάθε περίπτωση ικανό χρονικό διάστημα που να επιτρέπει στον καταναλωτή την έρευνα αγοράς. Συνήθης πρακτική των περισσότερων τραπεζών-μελών της ΕΕΤ είναι να παρέχεται η εξατομικευμένη ενημέρωση κατά το δεύτερο στάδιο της διαδικασίας δανειοδότησης.

Το ίδιο το περιεχόμενο της εξατομικευμένης ενημέρωσης που προβλέπεται στον Κώδικα κρίνεται επαρκές και τυχόν συμπληρώσεις με επιπλέον στοιχεία όπως για παράδειγμα τα στοιχεία που υποχρεούνται να δίνουν οι τράπεζες βάσει της ΠΔ/ΤΕ 2501/2002 δεν κρίνονται σκόπιμες στο μέτρο που ενδέχεται να αλλοιώσουν το σκοπό δημιουργίας και παροχής του ESIS στον καταναλωτή. Στοιχεία που θα μπορούσαν να αφαιρεθούν από το ESIS είναι η συχνότητα καταβολής των δόσεων καθώς και ο ενδεικτικός πίνακας απόσβεσης της οφειλής.

Αναφορικά με τη θεματική της πρόωρης αποπληρωμής, η θέση της ΕΕΤ, η οποία ταυτίζεται με τη θέση που έχει ήδη εκφραστεί από τον ευρωπαϊκό τραπεζικό τομέα είναι ότι το δικαίωμα της πρόωρης αποπληρωμής θα πρέπει να ρυθμίζεται συμβατικά και όχι εκ του νόμου στην ενυπόθηκη πίστη. Οι προϋποθέσεις και οι συνθήκες πρόωρης αποπληρωμής θα πρέπει δε να καθορίζονται συγκεκριμένα στη σύμβαση του δανείου, ενώ σαν γενική αρχή θα πρέπει να ισχύει η πλήρης ικανοποίηση του δανειστή για κάθε ζημία που προκαλείται από την πρόωρη αποπληρωμή.

Τέλος, σε ό,τι αφορά τα θέματα του Συνολικού Ετήσιου Πραγματικού Επιτοκίου (ΣΕΠΕ), η θέση της ΕΕΤ είναι ότι προκειμένου το ΣΕΠΕ να είναι συγκρίσιμο και κατανοητό στον καταναλωτή, θα πρέπει να περιέχει όλα εκείνα τα στοιχεία κόστους που πληρώνονται από τον καταναλωτή στον πιστωτικό φορέα για λογαριασμό του, αποκλεισμένων των εξόδων που καταβάλλονται για ή σε τρίτα πρόσωπα, τα οποία αφενός μεν διαφέρουν μεταξύ των κρατών-μελών και αφετέρου εκφεύγουν του ελέγχου του πιστωτικού φορέα. Τα εν λόγω έξοδα αναφέρονται σε κάθε περίπτωση ξεχωριστά στον καταναλωτή, προκειμένου να έχει πλήρη εικόνα για το συνολικό κόστος της πίστωσης που χορηγείται σε αυτόν.

